

NÂNG CAO NHẬN THỨC CỦA SINH VIÊN VỀ VAI TRÒ CỦA GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG DÂN TỘC TRONG XÂY DỰNG LỐI SỐNG HIỆN NAY

○ TS. VÕ VĂN THẮNG*

Vấn đề văn hoá (VH) nói chung, về giá trị văn hoá truyền thống (VHTT) dân tộc, về lối sống nói riêng đã và đang được Đảng và Nhà nước ta quan tâm sâu sắc. Điều này thể hiện ở sự nhận thức đúng đắn về công tác tuyên truyền, giáo dục của Đảng ta về VH, về giá trị VH trong thời gian qua. Sự ra đời của Nghị quyết Trung ương 5 (khoá VIII) thể hiện chuyển biến nhận thức sâu sắc trong toàn Đảng, toàn dân về VH, khẳng định vị trí chiến lược quan trọng của VH trong sự nghiệp cách mạng ở giai đoạn mới. Hội nghị lần thứ 10 BCHTW Đảng khoá IX đã nhấn mạnh, một trong ba nhiệm vụ trọng tâm của việc xây dựng nền VH trong thời gian tới là: «... tiếp tục đặt lên hàng đầu nhiệm vụ xây dựng tư tưởng, đạo đức (ĐĐ), lối sống và đời sống VH lành mạnh trong xã hội”(1). Và Đảng ta cũng đã khẳng định: «Chúng ta có nền VH đậm đà bản sắc dân tộc từ lâu đời, nhiều giá trị truyền thống rất cao đẹp được xây dựng và phát huy, trở thành động lực thúc đẩy sự phát triển của đất nước, gắn kết các thế hệ người Việt Nam trong cộng đồng bền chặt, tạo nên sức mạnh to lớn, đứng vững trước mọi cuộc xâm lăng về VH của nước ngoài”(1). Bài viết này, chúng tôi đề cập vấn đề làm thế nào để nâng cao nhận thức của sinh viên (SV) về các giá trị VHTT cao đẹp đó trong xây dựng lối sống hiện nay.

Nghị quyết của Bộ Chính trị về «*Một số định hướng lớn trong công tác tư tưởng hiện nay*» đã xác định: «Những giá trị VHTT vững bền của dân tộc Việt Nam là lòng yêu nước nồng nàn, ý thức cộng đồng sâu sắc, đạo lí «*thương người như thể thương thân*», đức tính cần cù, vượt khó, sáng tạo trong lao động... Đó là nền tảng tinh thần to lớn để nhân dân ta xây dựng một xã hội phát triển, tiến bộ, công bằng, nhân ái”(2). Có thể nói rằng, giá trị VHTT dân tộc là yếu tố tạo nên bản sắc VH của dân tộc. Trong quá trình vận động và phát triển của nền VH, các giá trị VHTT dân tộc còn là yếu tố nội sinh, một yếu tố có vai

trò hết sức quan trọng có tác dụng thúc đẩy quá trình vận động và phát triển nền VH, một yếu tố không thể thiếu trong xây dựng lối sống của mỗi con người. Cho nên, để xây dựng lối sống hiện nay, chúng ta không thể không nâng cao nhận thức của toàn xã hội nói chung và của SV nói riêng về vai trò, tầm quan trọng của giá trị VHTT dân tộc đã được ông cha ta xây dựng từ nghìn năm. Từ đó, làm thế nào để SV có một tình cảm thật sự, có một thái độ đúng đắn và một niềm tin vững chắc khi thực hiện các hệ chuẩn giá trị xã hội để họ phấn đấu xây dựng lối sống mới của mình. Bởi lẽ, chính các giá trị này có vai trò quan trọng tạo nên sức mạnh và bản sắc của nền VH, tạo nên tâm hồn, cốt cách lối sống của người Việt Nam qua suốt mấy nghìn năm lịch sử. Nói cách khác, nó sẽ tạo nên đặc trưng lối sống của người Việt Nam nói chung và của SV nói riêng.

SV là lực lượng đông đảo, thành phần trí thức quan trọng, là tương lai của đất nước. Đây là đối tượng mà xã hội có những quan tâm đặc biệt. Tuy vậy, muốn nâng cao nhận thức của họ về vai trò của các giá trị VHTT dân tộc trong xây dựng lối sống, chúng ta phải làm thế nào để họ có ý thức tự giác về vấn đề này không phải là chuyện đơn giản, bởi lẽ vấn đề học vấn và ý thức tự giác không tỉ lệ thuận với nhau. Do vậy, để thực hiện điều đó, chúng ta cần phải tiến hành:

1. **Phải xây dựng và khẳng định các giá trị VHTT tốt đẹp, các chuẩn mực VH, ĐĐ của lối sống mà HS, SV cần có.** Theo chúng tôi, hiện nay, chúng ta cần phải xây dựng và hoàn thiện một bộ tài liệu chuẩn về GDĐĐ, lối sống cho SV trên cơ sở kế thừa, phát huy những phẩm chất truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam. Kinh nghiệm cho thấy, một trong những biện pháp rất quan trọng mang lại hiệu quả cao trong GDĐĐ, lối sống là dùng phương pháp nêu gương. Để thực hiện phương pháp này, trước hết chúng ta

* Trường Đại học An Giang

cần nêu cao tính gương mẫu của cán bộ, giáo viên, HS, SV trong lối sống. Bác Hồ đã từng khẳng định, «một tấm gương sáng còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền» và Bác đã nhấn mạnh về tính gương mẫu của cán bộ đảng viên: «Nếu chính mình tham ô bảo người ta liêm khiết có được không? Không được. Mình trước hết phải siêng năng, trong sạch thì mới bảo người ta siêng năng, trong sạch được»(3).

2. Tổ chức tuyên truyền, giáo dục về nội dung vai trò của các giá trị VHHT dân tộc trong xây dựng lối sống mới. Trên cơ sở nội dung của lối sống mới, chúng ta xác định các giá trị VHHT dân tộc cần kế thừa và phát huy; cần xác định các chủ đề cụ thể mà trọng tâm là 5 đức tính của người Việt Nam trong giai đoạn mới - được Hội nghị trung ương 5 (khoá VIII) đề ra - để tuyên truyền, giáo dục về lẽ sống, về các giá trị: lòng yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, lòng nhân ái, khoan dung, hiếu học, cần cù, chăm chỉ... cho SV nhận thức. Đặc biệt là, cần chú ý nghiên cứu và giới thiệu các giá trị VHHT tiêu biểu thể hiện tập trung ở các danh nhân VH và lịch sử, thông qua các sự kiện và hành động cụ thể trong SV để tuyên truyền, giáo dục, qua đó tạo điều kiện để SV nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng, về vai trò của các giá trị VHHT dân tộc trong xây dựng lối sống mới hiện nay. Kết luận của Hội nghị lần thứ 10 BCHTW Đảng khoá IX đã đưa ra một trong những giải pháp xây dựng lối sống: «Đẩy mạnh giáo dục về chủ nghĩa xã hội, bồi dưỡng lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc, tạo sự chuyển biến rõ rệt về bản lĩnh chính trị, ĐĐ, lối sống, năng lực, trí tuệ người Việt Nam theo năm đức tính người Việt Nam đã được Nghị quyết Trung ương V (khoá VIII) xác định»(4).

3. Tổ chức các phong trào tôn vinh, phát huy các giá trị văn hóa, lối sống đẹp; phát hiện những nhân tố mới, điển hình để tuyên truyền giáo dục, đồng thời đấu tranh phê phán các phản giá trị, lối sống thực dụng, nhân cách thấp hèn, ĐĐ tha hoá vốn xa lạ với truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Theo nhận định của Đảng ta cũng như lãnh đạo ngành giáo dục, trong thời gian vừa qua, việc phát hiện, tuyên truyền giáo dục các điển hình, nhân tố mới, cá nhân, tập thể tiên tiến còn yếu, chưa phát huy được tác dụng mạnh mẽ trong đời sống, chưa trở thành phong trào rộng rãi trong SV. Do vậy, chúng ta phải tiếp tục phát huy tối đa hiệu quả các phong trào: «Toàn trường xây dựng đời sống

VH mới», «Về nguồn», «Thi đua yêu nước»; phát động phong trào «Trường học thân thiện», «Xây dựng lối sống mới», «Nếp sống văn minh»,... từ cấp Bộ đến các cơ sở giáo dục trong cả nước, đặc biệt là trong các tổ chức Đoàn Thanh niên, Đội Thiếu niên nhi đồng, Hội SV và các đoàn thể chính trị - xã hội khác; tổ chức các hoạt động hấp dẫn về hình thức, sâu về nội dung nhằm thu hút đông đảo SV tham gia cuộc vận động «Học tập và làm theo tấm gương ĐĐ Hồ Chí Minh»; thực hiện giải pháp của Hội nghị lần thứ 9 BCHTW Đảng khoá IX đã đề ra: «... đẩy mạnh việc xây dựng nếp sống, lối sống VH, văn minh; giữ gìn và phát triển các giá trị tốt đẹp của xã hội và con người Việt Nam... có cơ chế khuyến khích lối sống VH lành mạnh, văn minh và tạo dư luận mạnh mẽ đấu tranh chống các biểu hiện của lối sống không lành mạnh, suy thoái ĐĐ trái với bản sắc tốt đẹp của dân tộc»(5).

4. Đấu tư thích đáng cho các hình thức hoạt động giáo dục, tuyên truyền về các giá trị VHHT dân tộc; coi trọng việc nâng cao nhận thức về lẽ sống, GDĐĐ truyền thống tốt đẹp của dân tộc trong xây dựng lối sống, đồng thời tạo điều kiện tốt hỗ trợ cho những người chuyên làm công tác chính trị tư tưởng trong HS, SV. Có thể nói, công tác giáo dục có một vai trò rất quan trọng trong việc kế thừa và phát huy các giá trị VHHT dân tộc. Bởi lẽ, bản thân giáo dục chứa đựng việc giữ gìn, kế thừa và phát huy các giá trị VH nói chung, các giá trị ĐĐ nói riêng. Cho nên, làm tốt công tác giáo dục là làm tốt công tác kế thừa và phát huy. Tuy nhiên, để công tác giáo dục đạt hiệu quả cao, cần đầu tư thích đáng cho các hình thức hoạt động giáo dục, xây dựng hoàn thiện và nâng cao năng lực của đội ngũ làm công tác giáo dục chính trị tư tưởng trong nhà trường - những thầy cô giáo, SV,... Đội ngũ này có vai trò trọng yếu trong việc nghiên cứu và tuyên truyền, giáo dục truyền thống VH dân tộc cho SV thông qua các chức năng, nhiệm vụ được biểu hiện qua hoạt động chuyên môn của họ.

Như chúng ta biết, Hội nghị lần thứ 9 BCHTW Đảng khoá IX đã đề ra giải pháp: «Triển khai sâu rộng việc giáo dục rèn luyện ĐĐ, lối sống trong toàn Đảng, trong cán bộ và nhân dân mà nội dung cơ bản là học tập và làm theo tư tưởng ĐĐ, tác phong Hồ Chí Minh»(6). Có thể khẳng định, nếu không GDĐĐ tốt thì không thể giáo dục lối sống tốt cho HS, SV. Bởi lẽ, ĐĐ là cái gốc của con người Việt Nam. Nói như Xpi-kin, nhà triết

học Liên Xô (cũ), một người mà không có cái lối ĐĐ bên trong thì giống như con tàu chòng chành giữa biển cả mênh mông đầy sóng gió. Đối với cán bộ đảng viên, cần giáo dục tinh thần rèn luyện phẩm chất ĐĐ cách mạng, lối sống văn minh. Bác Hồ đã từng dạy: «ĐĐ cách mạng không phải từ trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mà phát triển và củng cố, cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong»(7). ĐĐ là những chuẩn mực của con người, là những quy tắc và những cam kết của cộng đồng mà con người tự giác điều chỉnh hành vi cho phù hợp với lợi ích cá nhân và tiến bộ xã hội. Do vậy, ĐĐ có quan hệ mật thiết với lối sống. Nếu không có ĐĐ tốt thì không thể có lối sống lành mạnh, nhân văn. Nói cách khác, muốn cho HS, SV có một lối sống tốt đẹp thì cần phải có một phẩm chất ĐĐ tốt.

Thông qua việc giáo dục các giá trị VHTT dân tộc cần bồi dưỡng nhận thức về lẽ sống cho SV. Bởi lẽ, trong nền kinh tế thị trường, trong thời đại hội nhập quốc tế cùng với quá trình toàn cầu hóa đang diễn ra mạnh mẽ, không phải ai cũng có một lẽ sống đúng đắn, đặc biệt là SV. Trước mắt, SV là đối tượng rất nhạy cảm, họ đã và đang bị chi phối bởi quá nhiều cái gọi là «mới», cái gọi là «hiện đại», cái lợi ích từ các yếu tố đó. Những điều lí tưởng thuộc truyền thống hay cái triển vọng tốt đẹp ở tương lai đôi lúc được xem như là xa vời đối với họ. Điều đó chắc chắn có ảnh hưởng đến việc xây dựng lối sống của họ. Để làm tốt công tác giáo dục nói chung, giáo dục về ĐĐ nói riêng, ngành giáo dục, các cơ sở giáo dục cần quan tâm đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ làm công tác chính trị tư tưởng để họ có đủ năng lực và trình độ, ý chí và tình cảm gắn bó với chuyên môn nghiệp vụ, yên tâm công tác. Có như thế, ngành giáo dục nói chung, các cơ sở giáo dục mới có thể xây dựng được đội ngũ làm tốt công tác này về lâu dài. Do vậy, Đảng và Nhà nước cũng như lãnh đạo ngành giáo dục cần có những chế độ, chính sách hợp lí nhằm hỗ trợ cho đội ngũ chuyên làm công tác chính trị - tư tưởng trong nhà trường để từ đó tạo điều kiện cho họ hoàn thành tốt công việc của mình trong điều kiện hiện nay.

Việc nâng cao nhận thức của HS, SV về các giá trị VHTT dân tộc trong xây dựng lối sống mới hiện nay là một quá trình khó khăn, đòi hỏi các cấp lãnh đạo ban, ngành, đoàn thể cũng như cộng đồng xã hội nói chung quan tâm nhiều hơn nữa,

bởi lẽ, để thực hiện tốt quá trình này, chúng ta phải phấn đấu kiên trì, bền bỉ, tiến hành các hoạt động một cách thường xuyên và công phu. □

(1) Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương. **Tài liệu nghiên cứu Kết luận Hội nghị lần thứ X, Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá IX.** NXB Chính trị quốc gia, H 2004, tr. 65; 56-57.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam. **Nghị quyết của Bộ Chính trị về một số định hướng lớn trong công tác tư tưởng hiện nay.** NXB Chính trị quốc gia, H 1995, tr. 19.

(3) Hồ Chí Minh. **Toàn tập, T.7.** NXB Chính trị quốc gia, H 2000, tr. 59.

(4) Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương. **Tài liệu nghiên cứu Kết luận Hội nghị lần thứ X, Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá IX.** NXB Chính trị quốc gia, H 2004, tr. 71.

(5) Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương. **Tài liệu nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ IX, Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá IX.** NXB Chính trị quốc gia, H 2004, tr. 113.

(6) Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương. **Tài liệu nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ IX, Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá IX.** NXB Chính trị quốc gia, H 2004, tr. 125.

(7) Hồ Chí Minh. **Toàn tập, T.9.** NXB Chính trị quốc gia, H 2000, tr. 293.

Chuyển đổi loại hình...

(Tiếp theo trang 11)

Giao quyền quyết định cho Đại hội nhưng NGV của trường ĐHDL để chuyển đổi loại hình nhà trường từ ĐHDL sang ĐHTT, đồng thời quy định tỉ lệ tối đa, tối thiểu số cổ phần đóng góp, tạo hành lang pháp lí cho Đại hội là phương thức tốt nhất để chuyển giao tổ chức và tài chính tài sản giữa HĐQT trường ĐHDL và HĐQT trường ĐHTT. □

(1) Quy chế trường đại học dân lập, ban hành theo Quyết định số 86/2000/QĐ-TTg ngày 18/7/2000 của Thủ tướng Chính phủ.

(2) Quy chế Tổ chức và hoạt động của trường đại học tư thục, ban hành theo Quyết định số 61/2009/QĐ-TTg ngày 17/4/2009 của Thủ tướng Chính phủ.

(3) Điều lệ trường đại học, ban hành theo Quyết định số 153/2003/QĐ-TTg ngày 30/7/2003 của Thủ tướng Chính phủ.

(4) **Luật Giáo dục.** NXB Chính trị quốc gia, H 2005

(5) **Luật Doanh nghiệp.** NXB Lao động - Xã hội, H. 2005

(6) Trần Hồng Quân. "Chuyển đổi các trường Dân lập sang Tư thục khó đến thế sao?". Tạp chí *Trí tuệ*, tháng 11/2009.